

คุณสมบัติและองค์ความรู้ ของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทย

THE QUALIFICATION AND FRAMEWORK OF COMPETENCY
OF TAX CONSULTANTS IN THAILAND

วิกานดา รสชุ่ม
พนักงานตรวจสอบภายใน
บริษัท ไอ.โอ.พี. ฟู้ดส์ จำกัด

Wikanda Rotchum
Internal Audit Officer
I.O.P. Foods Co., Ltd.

คุณสมบัติและองค์ความรู้ของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทย

วิภาดา รสชุ่ม

พนักงานตรวจสอบภายใน

บริษัท ไอ.โอ.พี. ฟู้ดส์ จำกัด

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอถึงคุณสมบัติและองค์ความรู้ที่เหมาะสมของวิชาชีพที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทย โดยนำเสนอถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี กฎหมาย ภาษี และการให้คำปรึกษาด้านภาษี ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยพบว่าคุณสมบัติของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทย ควรมีระดับการศึกษาในสาขาวิชาที่เหมาะสม ประสบการณ์วิชาชีพ และการอบรมความรู้ด้านภาษีอย่างต่อเนื่องด้านภาษี รวมถึงมีองค์ความรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้อง และจรรยาบรรณวิชาชีพ

คำสำคัญ: ที่ปรึกษาภาษีอากร คุณสมบัติ องค์ความรู้

THE QUALIFICATION AND FRAMEWORK OF COMPETENCY OF TAX CONSULTANTS IN THAILAND

Wikanda Rotchum

Internal Audit Officer

I.O.P. Foods Co., Ltd.

ABSTRACT

The purpose of this paper is to present qualifications and framework of competency of tax consultant profession in Thailand. In-depth interviews and study from research paper related to professions of accounting, law, tax, and tax consulting services both in Thailand and abroad. The paper demonstrates that qualifications of tax consultants in Thailand should include in suitable fields of education, professional experience, and continuous training in taxation as well as professional knowledge, skills, and professional ethics.

***Keywords:** Tax consultant, Qualification, Framework of competency*

■ บทนำ

ภาษีอากรเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ต้องนำมาพิจารณาในการดำเนินธุรกิจของภาคธุรกิจในทุกประเทศ งานให้บริการปรึกษาทางภาษีจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยทั่วไปในต่างประเทศ บริษัทขนาดใหญ่มักใช้บริการที่ปรึกษาภาษีไปพร้อมกันกับการตรวจสอบบัญชี เพื่อให้การเสียภาษีมีความถูกต้องมากที่สุด ในประเทศไทยหลายบริษัทมักมอบหมายหน้าที่ด้านการปฏิบัติทางภาษีอากรให้แก่ฝ่ายบัญชี ซึ่งอาจไม่มีความรู้และความชำนาญที่เพียงพอในการทำความเข้าใจกับกฎหมายภาษีอากร ทำให้เกิดการปฏิบัติผิดพลาดและทำให้ถูกประเมินภาษีเพิ่มเติมพร้อมเบี้ยปรับและเงินเพิ่มจำนวนมาก นอกจากนั้นบางบริษัทมักสอบถามปัญหาภาษีจากผู้สอบบัญชี ซึ่งผู้สอบบัญชีก็มีผู้เชี่ยวชาญด้านภาษีเช่นกัน สังเกตได้จากการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินในส่วนของหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งมักก่อให้เกิดประเด็นทำให้ถูกเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรหยิบยกขึ้นมาออกหนังสือเชิญพบหรือออกหมายเรียก หรือถูกประเมินภาษีเป็นจำนวนมากอยู่บ่อยครั้ง ในต่างประเทศให้ความสำคัญในงานที่ปรึกษาภาษีเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้สอบบัญชีมีความรู้เฉพาะในด้านบัญชีและการตรวจสอบ แต่ในรายละเอียดทางด้านภาษีอากรนั้นอาจจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ในด้านนี้อย่างลึกซึ้งเนื่องจากมีความละเอียดอ่อน และอาจต้องมีความเกี่ยวพันกันกลยุทธ์ขององค์กร ดังนั้น บริษัทขนาดใหญ่ในต่างประเทศจึงมักใช้บริการที่ปรึกษาภาษีไปพร้อมกันกับการตรวจสอบบัญชี เพื่อให้มีความถูกต้องและได้รับประโยชน์มากขึ้น

สำหรับที่ปรึกษาภาษีในประเทศไทย บริษัทขนาดใหญ่หรือบริษัทข้ามชาติ (Multinational Companies) มักใช้บริการที่ปรึกษาภาษีในกลุ่มบริษัทผู้ให้บริการตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่ง (Big Four) โดยบริษัทเหล่านี้มีบุคลากรที่ให้คำปรึกษาทางด้านภาษีเฉพาะ ซึ่งอาจรวมอยู่ในด้านกฎหมายรับปรึกษาเกี่ยวกับกฎหมายและภาษี นอกจาก Big Four แล้ว สำนักงานบัญชีหรือสำนักงานกฎหมายทั่วไป ก็มีที่ปรึกษาภาษีให้บริการแก่บุคคลธรรมดา นิติบุคคลขนาดเล็ก ซึ่งในกลุ่มคนเหล่านี้อาจมีความรู้ทางด้านภาษีค่อนข้างดี แต่ไม่สามารถรู้ได้ว่าผู้ให้บริการให้คำปรึกษาทางด้านภาษีเหล่านี้มีมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับอย่างไร ทั้งนี้ ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติหรือข้อกำหนดใดให้การรับรองคุณสมบัติที่เหมาะสมของที่ปรึกษาภาษีอากร เช่นเดียวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้สอบบัญชีภาษีอากร หรือทนายความ อีกทั้งการศึกษาในอดีตยังไม่เคยมีการศึกษาหรือทำการวิจัยในประเด็นเหล่านี้ บทความนี้จึงมีความสนใจที่จะนำเสนอถึงคุณสมบัติและองค์ความรู้ของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทยที่ควรมี เพื่ออาจใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบมาตรฐานคุณสมบัติและองค์ความรู้ของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทยต่อไปในอนาคต

■ ความหมายของวิชาชีพที่ปรึกษาภาษีอากร

ที่ปรึกษาภาษีอากร (Tax Consultant หรือ Tax Advisor) คือ อาชีพที่ให้บริการด้านคำปรึกษาทางกฎหมายภาษีอากร ซึ่งที่ปรึกษาภาษีอากรเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีทักษะความรู้ในด้านภาษีและให้บริการคำแนะนำแก่บุคคลและธุรกิจ สามารถจัดเตรียมและยื่นภาษีให้กับผู้เสียภาษีอากร รวมถึงให้คำแนะนำในสถานการณ์ทางการเงินที่ซับซ้อนเพื่อลดจำนวนภาษีโดยเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด นอกจากนี้ที่ปรึกษาภาษีอากรยังเป็นตัวแทนของผู้เสียภาษีในระหว่างการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร หรือมีข้อพิพาทเกี่ยวกับภาษีอื่น ๆ (Adigamova and Tufetulov, 2014)

Adigamova and Tufetulov (2014) ได้กล่าวว่า บทบาทและหน้าที่ที่สำคัญของที่ปรึกษาภาษีอากร ประกอบด้วย การให้คำแนะนำในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี การจัดการงานบริการทางเศรษฐกิจและกฎหมายในนิติบุคคล การวางแผนและบรรเทาภาษีในนิติบุคคล และการป้องกันการละเมิดกฎหมายหรือหลีกเลี่ยงภาษีอากร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

ที่ปรึกษาทางภาษีอากรมีความสำคัญในการช่วยลดปัญหาและความเสี่ยงในการดำเนินกิจการ เนื่องจากที่ปรึกษาทางภาษีอากรมีการวางโครงสร้างเป็นกรอบปฏิบัติสำหรับการดำเนินธุรกิจเอาไว้ในแนวทางที่ถูกต้องและเป็นสากล ช่วยให้ผู้ประกอบการทราบถึงหลักการที่ใช้ในการบริหารและจัดการธุรกิจ รวมทั้งเทคนิคการแก้ปัญหาระหว่างผู้ลงทุน กรรมการ และลูกค้าของบริษัท รวมถึงช่วยในการวางระบบบัญชีภาษีอากรของผู้ประกอบการให้ถูกต้องตามหลักกฎหมาย

■ งานที่ปรึกษาด้านภาษีอากรในต่างประเทศ

การให้คำปรึกษาด้านภาษีอากรถือเป็นส่วนสำคัญของการจัดเก็บภาษีอากร เป็นการวางแผนสนับสนุนในด้านกฎหมายให้องค์กรเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายภาษี และการนำวิธีทางกฎหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกิจการ โดยการให้คำปรึกษาด้านภาษีช่วยให้มีเสถียรภาพในการชำระหนี้และความมั่นคงทางการเงิน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของกิจกรรมทางการเงินและเศรษฐกิจขององค์กร หากบริษัทมีความมั่นคงทางการเงินและสามารถชำระหนี้ให้หมดได้ ย่อมมีโอกาสมากกว่าองค์กรธุรกิจอื่น ๆ เช่น ด้านการลงทุน การกู้เงิน การเลือกซัพพลายเออร์ (Suppliers) และการสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้แก่องค์กร นอกจากนี้บริษัทยังสามารถลดภาระภาษีจากการหักค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นไปตามกฎหมาย เช่น การจ่ายเงินเดือน การจ่ายเงินปันผล การจ่ายชำระคืนเงินกู้ยืมและดอกเบี้ย เป็นต้น (Adigamova, 2016) ปัจจุบันพบว่า มีองค์กรซึ่งก่อตั้งขึ้นสำหรับวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในด้านกฎหมายภาษี เพื่อเป็นการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพ และสนับสนุนให้มีความร่วมมือเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมด้านภาษีอากรระหว่างประเทศทั้งในทวีปยุโรปและในภูมิภาคเอเชีย ดังนี้

■ สมาคมที่ปรึกษาด้านภาษีระหว่างประเทศของยุโรป

สมาคมที่ปรึกษาด้านภาษีระหว่างประเทศแห่งยุโรป (CFE Tax Advisers Europe: CFE) เดิมรู้จักกันในชื่อ Confederation Fiscale Europeenne เป็นสมาคมที่ปรึกษาด้านภาษีของประเทศเบลเยียมซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1959 เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมองค์กรที่ปรึกษาภาษีทั้งหมดของประเทศในยุโรป ปกป้องผลประโยชน์ทางวิชาชีพของที่ปรึกษาด้านภาษี และรับประกันคุณภาพของการบริการด้านภาษีที่ให้แก่สาธารณชน โดย CFE มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม มาตรฐานวิชาชีพด้านภาษีให้เป็นแบบแผนเดียวกัน และการสนับสนุนให้มีการอภิปรายและปรึกษาหารือระหว่างประเทศในยุโรป นอกจากนี้ยังคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้เสียภาษี สร้างสัมพันธที่ดีกับหน่วยงานทางภาษี และกำหนดมาตรฐานที่เป็นไปได้สำหรับการบริการระดับมืออาชีพในวิชาชีพที่ปรึกษาทางภาษีอากร (CFE Tax Advisers Europe, 2011) ปัจจุบัน CFE (2018) ประกอบด้วยองค์กรสมาชิก 30 แห่งจาก 24 ประเทศในยุโรป ซึ่งเป็นตัวแทนให้คำปรึกษาด้านภาษีกว่า 200,000 ราย สมาชิก CFE เป็นองค์กรวิชาชีพที่จัดตั้งขึ้นในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ประกอบด้วยที่ปรึกษาด้านภาษีที่เป็นอิสระ (CFE Tax Advisers Europe, 2018)

■ สมาคมที่ปรึกษาด้านภาษีอากรแห่งเอเชียโอเชียเนีย

สมาคมที่ปรึกษาด้านภาษีอากรแห่งเอเชียโอเชียเนีย (Asia Oceania Tax Consultants' Association: AOTCA) เป็นองค์กรความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมด้านภาษีอากรระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาคเอเชียและโอเชียเนีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างองค์กรสมาชิกและที่ปรึกษาด้านภาษีในภูมิภาคเอเชียโอเชียเนีย รวมถึงสนับสนุนการขยายธุรกิจของ สมาชิกรายย่อยที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีและด้านอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมมิตรภาพระหว่างสมาชิก (AOTCA, 2017) ปัจจุบัน AOTCA มีสมาชิกรวม 19 องค์กรและสมาชิกสมทบอีก 2 องค์กร จาก 13 ประเทศในภูมิภาคเอเชียและโอเชียเนีย ประกอบด้วยองค์กรวิชาชีพจากประเทศต่าง ๆ ซึ่งสมาชิกองค์กร AOTCA ในแต่ละประเทศนั้นประกอบด้วยองค์กรที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทางด้านบัญชี กฎหมาย และที่ปรึกษาภาษีอากรทั้งสิ้นซึ่งดำรงอยู่ด้วยมาตรฐานที่ดีตามที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไป หรือเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศของตน

■ คุณสมบัติและองค์ความรู้ของที่ปรึกษาภาษีอากรในต่างประเทศ

หลายประเทศได้ให้การรับรองวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับด้านภาษีอากร ซึ่งดำเนินการภายใต้กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ การให้บริการและคำแนะนำเกี่ยวกับภาษีอากรของประเทศนั้น ๆ (Adigamova & Tufetulov, 2014) ซึ่งมีการกำหนดคุณสมบัติและองค์ความรู้ที่จำเป็นและเหมาะสมมีความแตกต่างกันไปในบางประเทศ รวมถึงมีการออกใบอนุญาตเฉพาะสำหรับที่ปรึกษาด้านภาษีหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษี

สำหรับประเทศญี่ปุ่นนั้น มีการออกใบอนุญาตเฉพาะสำหรับที่ปรึกษาด้านภาษี ซึ่งเรียกว่า นักบัญชีภาษีอากรรับอนุญาต (Certified Public Tax Accountant: CPTA) หรือ ‘ไซริชิ’ (Zeirishi) ภายใต้การกำกับดูแลของสหพันธ์นักบัญชีภาษีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น (Japan Federation of Certified Public Tax Accountants' Associations: JFCPTAA) เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยนักบัญชีภาษีอากรที่ได้รับการรับรอง ประกอบด้วย 15 สมาคมระดับภูมิภาคที่ตั้งอยู่ทั่วประเทศญี่ปุ่น (JFCPTAA, 2017) ซึ่งพันธกิจและบทบาทของนักบัญชีภาษีอากรรับอนุญาตในประเทศญี่ปุ่นทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการกิจทางสังคมตามที่กำหนดในพันธกิจของนักบัญชีภาษีอากรรับอนุญาตแห่งพระราชบัญญัตินักบัญชีภาษีอากรรับอนุญาตแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น (Certified Public Tax Accountant Act or Zeirishi Act) โดยนักบัญชีภาษีอากรที่ได้รับการรับรองต้องปฏิบัติตามพื้นฐานของความเป็นอิสระและความเป็นธรรมตามหลักเกณฑ์ของระบบการประเมินตนเอง เพื่อพิสูจน์ให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือจากผู้เสียภาษีและตระหนักถึงการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากร (JFCPTAA, 2016) ทั้งนี้ การปฏิบัติภารกิจของนักบัญชีภาษีอากรรับอนุญาตที่สำคัญคือช่วยให้การจัดการภาษีเป็นไป ตามระบบการประเมินตัวตนอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถรักษาการจัดเก็บรายได้จากภาษีซึ่งเป็นพื้นฐานทางการเงินของประเทศ

ประเทศเกาหลีใต้ได้นำได้มีการใบอนุญาตเฉพาะสำหรับที่ปรึกษาด้านภาษี ซึ่งเรียกว่า ‘นักบัญชีภาษีอากรรับอนุญาต’ (Certified Public Tax Accountant: CPTA) เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น โดยผู้ที่จะเป็นนักบัญชีภาษีอากรรับอนุญาตในประเทศเกาหลีใต้ได้นั้น ต้องผ่านการทดสอบความรู้ที่จำเป็นสำหรับนักบัญชีภาษีอากรรับอนุญาต ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัตินักบัญชีภาษีอากรรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเกาหลีใต้ (Certified Tax Accountant Act) โดยได้ยกเลิกคุณสมบัติในข้อกำหนดให้สำหรับผู้ที่ป็นทนายความตามกฎหมายหรือผู้ที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถมีคุณสมบัติเป็น CPTA ได้ โดยทุกคนต้องผ่านการทดสอบความรู้เฉพาะวิชาชีพนักบัญชีภาษีอากรตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัตินี้เท่านั้นจึงสามารถเป็น CPTA ได้ (KACPTA, 2017)

■ วิธีการวิเคราะห์คุณสมบัติและองค์ความรู้ของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทย

การวิเคราะห์คุณสมบัติและองค์ความรู้ของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทย ในบทความนี้ผ่านการดำเนินการศึกษาวิจัยจากเอกสาร รวมถึงการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลในมุมมองและความเห็นของผู้ให้คำปรึกษาทางภาษีทั้งในส่วนภาครัฐและเอกชน โดยอิงกับระเบียบวิธีวิจัยแบบปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) (Groenewald, 2004; Mack, Woodsong, Macqueen, Guest and Namey, 2005) และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) คือ การตีความ สร้างข้อสรุป แบบอุปนัย (Induction) จากเอกสารดังกล่าวประกอบกับเอกสารอื่น ๆ โดยอาจมีการแบ่งประเภทตามเนื้อหาของเอกสาร และเปรียบเทียบเนื้อหาประเภทต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งนี้ในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารไม่ได้สนใจเพียงแค่ข้อความที่ปรากฏในเอกสาร หากทว่าพยายามค้นหาและตีความหมายที่แฝงอยู่ในข้อความเหล่านั้นอีกด้วย โดยอาศัยข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ด้วยวิธีการอื่น เช่น ข้อมูล การสัมภาษณ์ มาประกอบการวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูลในเอกสาร (Eurmpon Lhinjareon, 2012) ในประเด็นเชิงเหตุผลเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความจำเป็นในการกำหนดคุณสมบัติและองค์ความรู้ที่เหมาะสมของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทย ทั้งนี้คุณสมบัติและองค์ความรู้ของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทยได้นำเสนอในตารางที่ 1

■ คุณสมบัติของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทย

คุณสมบัติของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทยที่พึงมี ได้แก่ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทางวิชาชีพ โดยระดับการศึกษานั้น ที่ปรึกษาภาษีอากรควรเป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีในสาขากฎหมาย สาขาบัญชี หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง และควรมีประสบการณ์ทางวิชาชีพ หรือประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาทางด้านภาษีอากรอย่างน้อย 3 ปี ที่ปรึกษาภาษีอากรควรมีความรู้ทางวิชาชีพอย่างเหมาะสม แต่การมีประสบการณ์ในทางปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรย่อมเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากเช่นกัน (Adigamova and Tufetulov, 2014) โดยระยะเวลาของประสบการณ์ที่เหมาะสมจะทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่จำเป็นในสภาพแวดล้อมที่อยู่ในการควบคุมดูแล และสามารถพัฒนาและแสดงสมรรถนะได้อย่างมีคุณภาพ (Federation of Accounting Professions, 2017) นอกจากนี้ ที่ปรึกษาภาษีอากรอาจเป็นผู้ที่ขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตในสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้สอบบัญชีภาษีอากร (Tax Auditor: TA) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) หรือทนายความ ซึ่งได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความ ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในองค์กรสมาชิกใน AOTCA พบว่า องค์กรสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องในสายงานด้านการตรวจสอบบัญชี ซึ่งคุณสมบัติในด้านประสบการณ์ทางวิชาชีพนั้นอาจรวมไปถึงผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) หรือเป็นผู้ที่ขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตในสาขาที่เกี่ยวข้อง (AOTCA, 2017)

ส่วนในด้านการฝึกอบรมเพิ่มเติมสำหรับที่ปรึกษาภาษีอากรนั้น Adigamova (2016) ได้ระบุว่า การฝึกอบรมความรู้ในด้านภาษีอากรของที่ปรึกษาด้านภาษี เป็นกระบวนการที่ควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากต้องคำนึงถึงความเสี่ยงทั้งจากภายนอกและภายในของผู้รับปรึกษา อันเกี่ยวข้องกับการพัฒนากฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายตามประมวลรัษฎากรและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

■ องค์ความรู้ของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทย

จากการพิจารณาข้อมูลทั้งในส่วนเอกสารและการสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องนั้น พบว่าความรู้ของที่ปรึกษาอากรในประเทศไทยควรประกอบด้วย ความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพ และจรรยาบรรณและทัศนคติทางวิชาชีพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ความรู้ทางวิชาชีพ ควรประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านภาษีอากร ความรู้ทางด้านบัญชีการเงิน และความรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความรู้ทางองค์กรและธุรกิจ ซึ่งนอกจากความรู้ในเชิงวิชาการแล้ว ที่ปรึกษาภาษีอากรควรมีความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศ และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ทักษะทางวิชาชีพ ควรประกอบด้วยทักษะ 6 ด้าน ได้แก่ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการ เชิงปฏิบัติและหน้าทำงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ทักษะทางการบริหารองค์การและการจัดการธุรกิจ และทักษะที่เกิดจากการศึกษาทั่วไป

จากความรู้ทางวิชาชีพกับทักษะทางวิชาชีพนั้น สามารถแสดงความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ของที่ปรึกษาภาษีอากร ได้โดยที่ปรึกษาภาษีอากรควรมีความรู้ความเข้าใจถึงหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีตามหลักประมวลรัษฎากรในเชิงลึก มีความรู้ความสามารถในการวางแผนภาษี สามารถตรวจสอบการปฏิบัติตามทางภาษีของแต่ละธุรกิจได้ สามารถระบุความเสี่ยงด้านภาษีที่อาจเกิดขึ้นของธุรกิจและให้คำแนะนำได้อย่างถูกต้อง รวมถึงสามารถจัดเตรียมและยื่นแบบแสดงรายการภาษีต่าง ๆ ตามข้อบังคับภาษีอากรได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

- จรรยาบรรณและทัศนคติทางวิชาชีพ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการให้บริการของที่ปรึกษาทางภาษีอากร ทำให้ได้รับการยอมรับจากผู้ให้บริการ จากข้อมูลการศึกษา พบว่า จรรยาบรรณและทัศนคติทางวิชาชีพนั้น ย่อมนำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานให้คำปรึกษาที่ดี การปฏิบัติตนให้อยู่ในจรรยาบรรณเปรียบเสมือนตัวชี้วัดมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Darmayasa and Aneswari (2015) กล่าวว่า จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ให้คำปรึกษาด้านภาษีนั้น มีความสำคัญต่อรูปแบบของหลักการปฏิบัติงาน

■ บทสรุป

บทความนี้ได้นำเสนอการวิเคราะห์เรื่องคุณสมบัติและองค์ความรู้ที่ควรมีของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทย โดยเสนอถึงความจำเป็นและความสำคัญของที่ปรึกษาภาษีอากรต่อธุรกิจ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ค้นคว้าได้จากข้อกฎหมาย งานวิจัย บทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมถึงได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีประสบการณ์ในวิชาชีพที่เกี่ยวข้องด้านบัญชี กฎหมาย และภาษีอากร ในประเทศไทย ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ถึงความจำเป็นและความสำคัญของที่ปรึกษาภาษีอากรต่อธุรกิจ เนื่องมาจากความซับซ้อน ความเข้าใจยาก และความเปลี่ยนแปลงของหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทางกฎหมายภาษีทั้งในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ทำให้มีความจำเป็นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้เสียภาษี เช่น ผู้ประกอบการ ผู้บริหารขององค์กรธุรกิจ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ต้องได้รับคำปรึกษาด้านภาษีอากรจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์อย่างเพียงพอ โดยคุณสมบัติของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทย ควรเป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีในสาขากฎหมาย สาขาบัญชี หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง และควรมีประสบการณ์ทางวิชาชีพ อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป หรือเป็นผู้ที่ขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาต

ในสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้สอบบัญชีภาษีอากร (TA) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) หรือทนายความ ซึ่งได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความ และต้องได้รับการฝึกอบรมความรู้ในด้านภาษีอากรอย่างต่อเนื่อง ในด้านองค์ความรู้ของที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทยควรประกอบด้วย ความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพ และจรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพที่ดี

คุณสมบัติและองค์ความรู้ของที่ปรึกษาภาษีอากรตามที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นการกำหนดมาตรฐานการให้คำปรึกษาของที่ปรึกษาภาษีอากรเพื่อให้มีคุณภาพและความน่าเชื่อถือ ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการคำปรึกษา หากในอนาคตจะมีองค์กรหรือหน่วยงานใดให้การรับรองวิชาชีพที่ปรึกษาภาษีอากรในประเทศไทยขึ้น ข้อมูลของบทความนี้อาจเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบมาตรฐานสำหรับคุณสมบัติ และองค์ความรู้ที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลได้

References

- Adigamova, F. F. (2016). Advanced training of tax consultants. *SHS Web of Conferences*. 26(0126). Advance online publication. DOI: 10.1051/shsconf/20162601026.
- Adigamova, F. F., & Tufetulov, M. A. (2014). Training of tax consultants: Experience and prospects. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 152, 1133-1136.
- AOTCA (Asia Oceania Tax Consultants' Association). (2017). *Statutes of Asia-Oceania Tax Consultants' Association*. Retrieved from <http://aotca.org/about/statutes/>.
- AOTCA (Asia Oceania Tax Consultants' Association). (2017). *Members*. Retrieved from <http://aotca.org/members/>.
- CFE Tax Advisers Europe. (2011). CFE INPO – *Constitution/statutes*. Retrieved from <http://taxadviserseurope.org/wp-content/uploads/2018/05/CFE-Statutes.pdf>.
- CFE Tax Advisers Europe. (2018). *Members*. Retrieved from <http://taxadviserseurope.org/members/>.
- Darmayasa, I. N., & Aneswari, Y. R. (2015). The ethical practice of tax consultant based on local culture. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 211, 142-148.
- De Widt, D., Mulligan, E., & Oats, L. (2016). *Regulating tax advisers: A European comparison of recent developments and future trends*. Retrieved from <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1055242/FULLTEXT01.pdf>.
- Eurmpon Lhinjareon. (2012). Analysis Techniques for Qualitative Information. *Journal of Educational Measurement Mahasarakham University*, 17 (1), 17 – 29.
- Federation of Accounting Professions. (2017). *The International Accounting Education Standards*. Retrieved from <http://www.fap.or.th/upload/9414/VAP157NZQV.pdf>.
- Groenewald, T. (2004). A phenomenological research design illustrated. *International Journal of Qualitative Methods*, 3(1), 42-55.
- JFCPTAA (Japan Federation of Certified Public Tax Accountants' Associations). (2016). *Certified Public Tax Accountant Act*. Retrieved from http://www.nichizeiren.or.jp/eng/pdf/Zeirishi_Act.pdf.
- JFCPTAA (Japan Federation of Certified Public Tax Accountants' Associations). (2017). *About Japan Federation of Certified Public Tax Accountants' Associations*. Retrieved from <http://www.nichizeiren.or.jp/eng/organization.html>.
- KACPTA (Korean Association of Certified Public Tax Accountants). (2017). *Certified tax accountant act*. Retrieved from <http://kacpta-english.or.kr/wp-content/uploads/2017/12/CERTIFIED-TAX-ACCOUNTANT-ACT-English.pdf>.
- Mack, N., Woodsong, C., Macqueen, K. M., Guest, G., and Namey E. (2005). *Qualitative research methods: A data collector's field guide*. Research Triangle Park, NC: Family Health International.